

PERSBERICHT

Toneeluitrusting Antwerpse Bourschouwburg op de shortlist van het meest bedreigde Europees erfgoed

Den Haag/Luxemburg, 6 Maart 2014 - Europa Nostra, de leidende Europese erfgoedorganisatie en de European Investment Bank Institute maken de namen bekend van de 11 monumenten en sites die op de shortlist staan voor het 'De 7 meest bedreigde erfgoedsites' programma 2014. Tussen het bedreigde erfgoed (zie lijst in bijlage) dat door een panel van internationale experts werd geselecteerd bevindt zich de historische en unieke toneeluitrusting van de Antwerpse Bourschouwburg die met volledige ontmanteling bedreigd wordt. Sommige van die monumenten en sites zijn bedreigd door gebrek aan middelen of expertise, andere door verwaarlozing of onaangepast beleid. De publicatie van de shortlist valt samen met de openingsdag van de Europese conferentie "Erfgoed eerst: naar een gemeenschappelijke aanpak voor een duurzaam Europa" die in Athene wordt gehouden door het Grieks Voorzitterschap van de Europese Unie.

"Deze sites en monumenten werden niet enkel omwille van hun opmerkelijke erfgoed- en culturele waarde weerhouden maar ook omwille van het gevaar waaraan ze blootgesteld zijn. De graad van verbondenheid met lokale gemeenschappen net zoals de betrokkenheid van onderscheiden private of publieke instellingen om ze te redden waren ook van belang bij de keuze. De mogelijkheden voor sociaaleconomische ontwikkeling vormen een ander belangrijk criterium voor de keuze," stelt **Piet Jaspaert**, voorzitter van de jury.

"Europa Nostra is bijzonder blij met de toenemende erkenning door de Europese instellingen -waaronder de Europese Investeringsbank (EIB)- dat onroerend erfgoed tegelijkertijd zowel een strategisch hulpmiddel als een groeikracht voor een duurzaam Europa kan zijn. We rekenen dan ook sterk op de verbintenis van deze instellingen om de lokale, regionale en zelfs nationale overheden te ondersteunen bij hun inspanningen om erfgoed te redden en te valoriseren," beklemtoont **Denis de Kergorlay**, Uitvoerend Voorzitter van Europa Nostra.

"In 2013 startte het programma 'De 7 meest bedreigde' succesvol en stimuleerde de bewustwording rond deze meest bedreigde monumenten en sites in Europa. Het mobiliseerde daarbij heel wat belanghebbenden in meerdere landen van Portugal tot Turkije. Het potentieel van dit programma is zeer groot maar het kan pas ten volle tot zijn recht komen dankzij wijdverspreide steun -niet alleen van de EU instellingen maar evenzeer van private en openbare partners. Bedreigd erfgoed redden is een opdracht die we samen moeten aangaan" voegde hij er aan toe.

"De succesvolle restauratie en promotie van onroerend erfgoed kan belangrijke sociale en economische voordelen genereren op lokaal, regionaal en zelfs nationaal niveau onder de vorm van toename van toerisme, werkgelegenheid en investeringsopportuniteiten. Het is met dat oogmerk dat de Europese Investeringsbank 'De 7 meest bedreigde' ondersteunt. Experts van de bank zorgen voor analyse en advies en helpen een haalbaarheidsstudie voor de 7 projecten op te stellen," vervolledigde **Rémy Jacob**, Dean van het EIB-Institute.

Dit jaar hebben zowel organisaties uit de burgermaatschappij als openbare instanties nominaties voorgelegd. 11 sites werden door een internationaal panel van specialisten uit de wereld van Geschiedenis, Archeologie, Architectuur, Conservatie en Financies weerhouden voor de shortlist. De uiteindelijke 7 worden daaruit geselecteerd door het Europa Nostra-bestuur. De lijst van 'De 7 meest bedreigde' wordt op 5 mei in het Europees Huis in Wenen bekendgemaakt door vertegenwoordigers van Europa Nostra en het EIB Institute.

Het programma 'De 7 meest bedreigde' werd in Januari 2013 gelanceerd door Europa Nostra samen met EIB als co-stichter en de Development Bank van de Raad van Europa als partner. Het initiatief is geïnspireerd op een vergelijkbaar en succesvol initiatief van de US National Trust for Historic Preservation. 'De 7 meest bedreigde' is geen financieringsprogramma. De bedoeling is te werken als een katalysator, en aldus actie los te weken door de 'kracht van het voorbeeld' te gebruiken.

PRESS CONTACTS

Europa Nostra

Joana Pinheiro, Communications Officer

E: jp@europanostra.org

T: +31 70 302 40 55

European Investment Bank

Sabine Parisse, Deputy Head of Division - Press Office

E: s.paris@eib.org

T: +352 43 798 33 40; M: +352 62 145 91 59

TO FIND OUT MORE

www.europanostra.org/7-most-endangered

www.europanostra.org/advisory-panel

twitter.com/europanostra

www.youtube.com/user/EuropaNostraChannel

For High Resolution Photos:

[Flickr](#)

11 Europese sites genomineerd voor het programma

‘De 7 Meest Bedreigde’

(alfabetisch per land)

[Bardzrakash St.-Gregorius klooster, Dsegh, ARMENIA](#)

Dit kloostercomplex dateert uit de 10de tot de 13de eeuw en is gewijd aan Sint Gregorius, het eerste officiële hoofd van de Armeense kerk. Gelegen in het culturele landschap van het dorp Dsegh, diep in een groene kloof, waar de stenen structuren van de hoofdgebouwen in puin liggen, zonder daken, aangetast door vegetatie. Met het herstel van dit monument zou Dsegh tot een centrum van toerisme opwaarderen en de lokale economie versterken. Dit kan echter alleen worden bereikt met internationale expertise en steun.

[Theatermachinerie van de Bourla Schouwburg, Antwerpen, BELGIUM](#)

De Bourla schouwburg is het laatst overgebleven gemeentelijke theater in Europa met originele theatermachinerie, gemaakt door het Franse bedrijf Philastre et Cambon in 1834. De theatermachinerie zowel als het neo-klassieke gebouw van de architect Pierre Bourla werden gerestaureerd in het kader van Antwerpen Culturele Hoofdstad van Europa 1993 en kregen daarvoor zelfs een Europa Nostra Award. Als de historische en nog steeds werkbare machines in de toneeltoren en in het ondertoneel wordt ontmanteld en vervangen door moderne apparatuur – zoals door het residerende gezelschap wordt vooropgesteld – zal een van de weinige theaters in Europa waar de 19de-eeuwse opera's en drama's op een authentieke manier kunnen worden opgevoerd, onherstelbaar verloren zijn.

[Thracische Heiligdom in Mishkova niva gebied, BULGARIA](#)

Daterend van de 5de tot de 3de eeuw voor Christus, is dit het grootste en meest prominente monument van de oude Thracische cultuur in de regio van Malko Tarnovo. Gelegen in het hart van Bulgarije's grootste natuurpark, kan het heiligdom alleen worden bereikt via een bospad. Het is geconstrueerd uit goed gekapte marmeren blokken verbonden door metalen beugels met als meest indrukwekkend element een 25-meter perifere ring. De heilige plaats wordt bedreigd door de weersomstandigheden en de omringende flora. Nationale en Europese technische en financiële hulp is nodig om de site te bewaren en het te transformeren in een educatieve en toeristische trekpleister.

[Historische buurten van Dolcho and Apozari, Kastoria, GREECE](#)

De wijken van Dolcho en Apozari, met hun middeleeuwse kerken en 18de-19de-eeuwse herenhuizen, maken van de stad Kastoria aan de oever van een bergmeer een van de meest gedistingeerde in het zuidwesten van Europa. Sinds de tweede wereldoorlog heeft de stad een aanzienlijke schade geleden als gevolg van de bevolkingsgroei en de daaraan verbonden constructie van flatgebouwen. De economische crisis en de hoge werkloosheid hebben de situatie verergerd. Lokale overheden, NGO's en private partners hebben hun inspanningen verenigd maar verhoogde nationale en Europese steun is nodig. Het herstel van deze wijken zijn een essentieel instrument om de crisis op lokaal niveau te overwinnen.

[Citadel van Alessandria, ITALY](#)

Dit is volgens de UNESCO de belangrijkste zeshoekige vesting van Europa. Het werd op haar Voorlopige Lijst ingeschreven sinds 2006. Verspreid over 74 hectare is de Citadel van Alessandria een perfect voorbeeld van een modern type fort. Gebouwd tussen 1732 en 1808 was het de locatie van verschillende belangrijke gebeurtenissen in de geschiedenis van Italië en Europa. De meest directe bedreiging voor het monument is de proliferatie van een zeer invasieve plant waarvan de wortels de muren ernstig ondergraven. De lokale gemeenschap en de overheden zijn sterk betrokken bij het levensvatbaar maken van de Citadel, maar zij hebben op grote schaal nood aan (inter)nationale hulp en kennis.

[Romeinse Archeologische Site in Golemo Gradište, Konjuh, voormalige Joegoslavische Republiek MACEDONIA](#)

Golemo Gradište is de site van een laat-antieke stad in de Romeinse provincie Dardania, daterend uit de late 5de en vroege 6de eeuw. Stedenbouw, forten en kerken in dit gebied van 17 hectare vertegenwoordigen de eerste fasen van de ontwikkeling van de Europese stedenbouw en religieuze architectuur. Opgravingen hebben een aantal zeldzame bouwwerken onthuld. Noodmaatregelen moeten worden genomen ter bescherming tegen het weer, tegen plunderaars en tegen verder verval in het algemeen. Met Europese deskundigheid en financiering zou deze site en zijn verdere omgeving kunnen worden ontwikkeld tot een archeologisch park en daarmee cultuur- en plattelandstoerisme stimuleren.

[Paço de Vilar de Perdizes in Montalegre, PORTUGAL](#)

Sinds meer dan vier eeuwen heeft deze site in het afgelegen dorp Vila de Perdizes in Noord-Portugal materiële en spirituele troost geleverd aan pelgrims op weg naar Santiago de Compostela. Opggericht in 1555 door een pauselijke bul omvatte het een hospitaal, een apotheek en een kapel. Deze drie gebouwen zijn vandaag in een gevorderde staat van verval, terwijl het herenhuis, dat 16de eeuwse barok en maniëristische elementen integreert, ernstig wordt bedreigd als gevolg van de instabiliteit van de funderingen. Renovatie tot installatie van een museum met een interpretatiecentrum zou de Santiago route in de regio revitaliseren.

Beiaard van het Nationale Paleis van Mafra, PORTUGAL

De twee torens van het Nationaal Paleis van Mafra zijn voorzien van een unieke set van 120 gegoten bronzen klokken verdeeld over uurwerk-, liturgische- en beiaardklokken. Deze bijzondere muzikale instrumenten die een bereik van 4 octaven hebben zijn de grootst overgebleven 18de eeuwse beiaarden in de wereld. Door gebrek aan onderhoud en ondermaatse conservering loopt de houten constructie die de klokken draagt risico op instorting. De restauratie van de twee beiaarden zou de vruchten van deze wel zeer bijzondere expressie van de muzikale Europese barok laten voortleven en een internationaal muzikaal en cultureel circuit stimuleren. Dit kan echter alleen worden bereikt met grensoverschrijdende technische en financiële hulp.

Houten Kerken in Zuid-Transsylvanië en Noord Oltenië, ROMANIA

Deze inheemse structuren werden gebouwd door kleine gemeenschappen die voor hun traditionele bouwtechnieken in de 18de en 19de eeuw hout gebruikten uit de dichte Roemeense bossen. De bescheiden architectuur van deze kerken wordt versterkt door hun geprivilegieerde ligging en hun artistieke muurschilderingen. Ondanks hun historische, sociale en culturele belang werden talrijke kerken de afgelopen decennia in de steek gelaten als gevolg van gebrek aan voorzieningen en hun kleine capaciteit en zijn vandaag in een gevorderde staat van verval. De lokale bevolking heeft reeds grote inspanningen geleverd voor rehabilitatie en hergebruiken deze religieuze gebouwen maar ze moeten worden ondersteund op nationaal en Europees niveau.

“Bunte Reihe” nederzetting in Chernyakhovsk, RUSSIA

Gebouwd in 1924 is de Bunte Reihe nederzetting het enige overgebleven voorbeeld van het vroege werk van de gekende Duitse architect Hans Scharoun in het voormalige Oost-Pruisen. Het is een prototype van de moderne binnenlandse architectuur en een directe voorloper van andere baanbrekende sociale woningbouwprojecten in Duitsland, zoals de Siemensstadt in Berlijn (door UNESCO geklasseerd in 2008), waarin Scharoun ook betrokken was. Het herstellen van de Bunte Reihe is een technische en financiële uitdaging die moet worden aangepakt met (inter)nationale samenwerking. Een renovatie en de oprichting van een onderzoekscentrum zou het toerisme en de lokale economie stimuleren.

Synagoge in Subotica, SERBIA

Dit is een van de mooiste voorbeelden van religieuze Art Nouveau architectuur in Centraal Europa. Ontworpen door de Hongaarse architecten Marcell Komor en Deszö Jakab en gebouwd in 1902, combineert de synagoge van Subotica een moderne betonnen en stalen structuur met traditionele elementen uit de Hongaarse volkskunst. Eens het spirituele huis van de grote Joodse gemeenschap in de regio, is de synagoge verwaarloosd sinds de Tweede Wereldoorlog. Ondanks de restauratiewerkzaamheden tijdens de laatste decennia blijft het gebouw uitermate bedreigd. Internationale expertise en solidariteit zijn nodig om dit architectonisch en cultureel pareltje te redden.

Achtergrondinformatie:

Europa Nostra is de Europese koepel van erfgoedorganisaties. De organisatie beslaat 50 landen in Europa en daarrond en geeft een stem aan de burgermaatschappij die zich inzet voor de bescherming en de promotie van het Europese culturele en natuurlijke erfgoed. De organisatie is opgericht in 1963 in Parijs en heeft een zetel in Den Haag en in Brussel. Dit pan-Europees netwerk omvat: 250 Ngo's uit de erfgoedsector met een ledenaantal van verscheidene miljoenen mensen, 150 overheids- of privaatrechtelijke organisaties en 1500 individuele leden. Europa Nostra ijvert voor de bescherming van Europa's bedreigde monumenten, sites en landschappen; de vereniging ondersteunt en bevordert expertise doorheen zijn Awards-programma in partnerschap met de Europese Commissie; en ze wil wegen op het Europese en Nationale erfgoedbeleid. **Plácido Domingo**, de wereldberoemde operazanger, is voorzitter van Europa Nostra. www.europanostra.org

De **European Investment Bank (EIB)** is de lange-termijn kredietinstelling van de Europese Unie, in handen van haar lidstaten. Het maakt lange-termijn financiering mogelijk voor gezonde investeringen om bij te dragen aan de doelstellingen van de EU. www.eib.org

Het **European Investment Bank Institute (EIB-I)** bevordert de Europese initiatieven voor het algemeen welzijn. Het werd opgericht als onderdeel van de European Investment Bank Group in januari 2012 met als doel als katalysator te werken voor sociale-, culturele-, educatieve- en onderzoeksactiviteiten die gericht zijn op de economische en sociale ontwikkeling in Europa. Gedetailleerde informatie is te vinden op de website <http://institute.eib.org/>

De **Council of Europe Development Bank (CEB)** is “de sociale bank van Europa”. Een multilaterale ontwikkelingsbank met 41 lidstaten, vertegenwoordigt een belangrijk instrument van solidariteit in Europa. Het behoud van het Europees cultureel erfgoed maakt deel uit van zijn mandaat. www.coebank.org